

5. INTERNATIONAL ANTALYA SCIENTIFIC RESEARCH AND INNOVATIVE STUDIES CONGRESS

JULY 26-28, 2023 / ANTALYA, TÜRKIYE

EDITORS

Prof. Dr. Rovshan Guliev

Dr. Can Mavruk

ISBN - 978-625-367-226-3

FULL TEXTS BOOK

5. INTERNATIONAL ANTALYA SCIENTIFIC RESEARCH AND INNOVATIVE STUDIES CONGRESS

July 26-28, 2023 / Antalya, Turkiye

EDITORS

Prof. Dr. Rovshan Guliev

Dr. Can Mavruk

All rights of this book belong to

IKSAD Publishing House Authors are responsible both ethically and juridically

IKSAD Publications - 2023©

Issued: 12.08.2023

ISBN - 978-625-367-226-3

ONTOLOJİK BAĞIMLILIK ÖLÇEĞİ TÜRKÇEYE UYARLAMA ÇALIŞMASI

TURKISH ADAPTATION OF THE ONTOLOGICAL ADDICTION SCALE

Halil EKŞİ

Marmara Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı

Şerife ŞEKERCİ

Milli Eğitim Bakanlığı

ÖZET

Ontolojik Bağımlılık Teorisi; psikopatolojiyi anlamaya yönelik Budist öğretileri temel alan bir yaklaşım olarak ortaya çıkmıştır. Ontolojik bağımlılık ise bireyin; etrafından, herkesten ve her şeyden ayrı olarak dünyanın merkezinde var olduğuna inanarak kendisine bağımlı hale gelmesi şeklinde tanımlanmaktadır. Bu çalışmanın amacı; Barrows ve ark.'nın (2022) geliştirdiği Ontolojik Bağımlılık Ölçeğinin 12 maddelik kısa formunu Türkçeye uyarlayarak geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını gerçekleştirmektir. Araştırmaya 254 (147 kadın, 107 erkek) yetişkin birey katılmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesinde uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ontolojik Bağımlılık Ölçeğinin yapı geçerliğini sınamak için doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve tek faktörlü yapı doğrulanmıştır. Ölçüt bağıntılı geçerlik çalışması için Ekşi'nin (2016) Türkçeye uyarladığı Beş Faktör Narsisizm Ölçeği – Kısa Formu uygulanmış, iki ölçek arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuş ($r=.571^*$, $p<.01$) ve kırılğan narsisizm boyutu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=.657$, $p<.01$). Türkçeye uyarlaması yapılan ölçeğin tek boyutlu faktör yapısının geçerli olduğu doğrulayıcı faktör analizi ile saptanmıştır. Ölçeğin geneline ilişkin iç tutarlık katsayısının orijinal forma yakın ($\alpha=0.87$) olduğu saptanmıştır. Ontolojik Bağımlılık Ölçeğinin Türkçe formunun psikometrik analizleri incelendiğinde ontolojik bağımlılığın değerlendirilmesinde geçerli ve güvenilir bir araç olduğu söylenebilir. Gelecekteki araştırmalarda daha geniş bir örnekleme çalışılabilir ve ilişkili olabilecek değişkenler arasındaki ilişkiyi ölçen çalışmalar gerçekleştirilebilir.

Anahtar kelimeler: ontolojik bağımlılık, ontolojik bağımlılık teorisi, ölçek uyarlama

ABSTRACT

The Ontological Addiction Theory has emerged as an approach based on Buddhist teachings aimed at understanding psychopathology. Ontological addiction is defined as individuals becoming dependent on themselves by believing that they exist at the center of the world, separate from their surroundings, everyone, and everything. This study aims to adapt and conduct validity and reliability studies of the 12-item short form of the Ontological Addiction Scale developed by Barrows et al (2022) in Turkish. A total of 254 adult participants (147 female, 107 male) took part in the research. The appropriate sampling method was used to determine the study group. Confirmatory factor analysis was conducted to test the construct

validity of the Ontological Addiction Scale, and a unidimensional structure was confirmed. For criterion-related validity, the Turkish adaptation of the Five Factor Narcissism Scale - Short Form by Ekşi (2016), was administered, and a positive significant relationship was found between the total scores of the two scales ($r=.571^*$, $p<.01$), as well as a positive significant relationship between the vulnerable narcissism dimension ($r=.657$, $p<.01$). The unidimensional factor structure of the adapted scale in Turkish was confirmed through confirmatory factor analysis. The overall internal consistency coefficient of the scale was found to be close to the original version ($\alpha=0.87$). The psychometric analysis of the Turkish version of the Ontological Addiciton Scale indicates that it is a valid and reliable tool for evaluating ontological addiction. In future research, a larger sample can be employed, and studies measuring the relationship among variables that may be associated can be conducted.

Keywords: ontological addiction, ontological addiction theory, scale adaptation

1. GİRİŞ

Ontolojik Bağımlılık Teorisi; psikopatolojiyi anlamaya yönelik Budist öğretileri temel alan bir yaklaşım olarak ortaya çıkmıştır (Barrows ve Van Gordon, 2021; Barrows ve ark., 2022; Van Gordon ve ark, 2018; Shonin ve ark., 2013; Shonin ve ark., 2016). Yaklaşık 2600 yıl önce kuzey Hindistan’da Siddharta Gautama’nın öğretilerine dayanarak ortaya çıkan Budizm; manevi ve meditatif ilkelerin günlük uygulanmasını acıyı dönüştürmenin bir aracı olarak görmektedir (Dewey Dorje ve ark., 2008; akt. Shonin ve ark., 2013). Budizm; duygu, duyum, biliş ve algı gibi kavramları akıl ve zihin üzerinde durarak incelemektedir. Budizm ile psikoloji arasında birçok ortak yön varken ikisini ortak noktada buluşturan en önemli özellik insanı anlama ve hayatı anlamlandırmaya yönelik bakış açılarıdır. Budizmin amacı; hayatta var olan ıstırap, acı ve doyumсуuzluğun kaynağını bularak bunlardan kurtulmanın yolunu öğretmek olmakla birlikte Budizm, bireyin öz benliğini bularak aydınlığa kavuşabileceğini ileri sürmektedir (Can, 2022). Budist öğretileri dünyanın sürekli değişim halinde olduğu görüşünü odağına almakla birlikte tüm fenomenlerin doğası gereği ortaya çıkan benlikten yoksun olduğunu iddia etmektedir (Shonin ve ark., 2014; Shonin ve ark., 2015). Ve yine Budist felsefeye göre, bireyler bir “benliğe” tutunma ve öznel olarak var olduklarına inanmaya eğilimli bir şekilde dünyaya gelirler (Dalai Lama ve Berzin, 1997; akt: Shonin ve ark., 2016). Benzer şekilde Ontolojik Bağımlılık Teorisine göre de bireyler varoluşlarıyla ilgili mantık dışı inançlar oluşturmaya eğilimlidirler (Barrows ve Van Gordon, 2021; Van Gordon ve ark., 2018).

Ontolojik Bağımlılık Teorisi bireyin benlik kavramına yönelik inanç sistemlerini nasıl oluşturduğu ve bu sisteme nasıl bağlandığıyla ilgili göz ardı edilen konu üzerinde durmaktadır (Van Gordon ve ark., 2018; Shonin ve ark., 2016). Bireyler; var olma şekilleriyle ilgili olarak işlevsel olmayan inançlar oluşturma eğilimindedir ve bu inançları bağımlılık yaparak bireylerde işlev bozukluklarına ve zihinsel hastalıklara neden olabileceği öne sürülmektedir (Barrows ve Van Gordon, 2021; Van Gordon, 2016). Bu inançların işlevselliği bozacak şekilde bağımlılık yapabilmesiyle birlikte bu yaklaşım ontolojik bağımlılığın bireyin tüm seçimlerini yönettiğini ileri sürmektedir (Chan, 2008). Ontolojik bağımlılık, doğuştan gelen ve dış etmenlerden bağımsız olarak özde var olan “Ben”e dair hatalı ve köklü bir şekilde bağlanmaya

dayanmaktadır (Barrows ve ark., 2022; Barrows ve Van Gordon, 2021; Ducasse ve ark., 2020; Van Gordon ve ark., 2018; Shonin ve ark., 2013; Shonin ve ark., 2016). Kısaca ontolojik bağımlılık; kişinin kendisinin var olduğuna işlevsel olmayan bir biçimde inanma bağımlılığı şeklinde uyumsuz bir durum olarak tanımlanabilmektedir (Hurley, 2021). Bir diğer deyişle bireyin; etrafından herkesten ve her şeyden ayrı olarak dünyanın merkezinde var olduğuna inanarak kendisine bağımlı hale gelmesidir (Barrows ve ark., 2022; Barrows ve Van Gordon, 2021). Bu da bireyde eksiklik duygusunun oluşmasına sebep olmaktadır (Ducasse ve ark., 2020). Ontolojik bağımlılık teorisi bireylerin; özün varlığına yönelik mantıkdışı inançlarının birçok zihinsel ve ruhsal rahatsızlığın da temelini oluşturduğunu ileri sürmektedir. Ayrıca insanların benliğine olan yanlış inanç nedeniyle insanların; kendine aşırı düşkünlüğü, para kazanmaya çalışmak, ün veya itibar kazanmak, hastalık veya zorlukları önlemeye çalışmak gibi çıkarlarını geliştirme ya da algılanan tehditlerden korunma konularında aşırı miktarda enerji harcamaya eğilimli oldukları ileri sürülmektedir (Van Gordon ve ark., 2016; Van Gordon ve ark., 2018). Bu çabalar; normal ve sağlıklı bir hayat yaşamının gereklilikleri olarak görülebilecekken ontolojik bağımlılık teorisine göre birey bu çabaları kendisinin bağımsız bir şekilde özünde var olduğuna inanarak sürdürüyorsa uyumsuz hale gelmektedir (Shonin ve ark., 2013). Yani birey, sadece yemek yemek için ya da çalışmak için çalışmak yerine çevresindeki diğer bireyler ve diğer sosyal çevre için sadece yüzeysel veya kendileri odaklı bir kaygıyla bu faaliyetleri yapmakta veya hedefler peşinde koşmaktadırlar (Van Gordon ve ark., 2018).

Ontolojik bağımlılık; Griffiths'in (2005) bağımlılık bileşenleri modelinde belirtilen; belirginlik, ruh hali değişikliği, tolerans, yoksunluk, çatışma ve nüksetme olmak üzere altı bağımlılık kriterini karşılamaktadır (Griffiths, 2005; Shonin ve ark., 2016; Van Gordon ve ark., 2018). Tedavi yaklaşımında ise daha çok farkındalık temelli yöntemleri önerilmektedir (Barrows, 2022; Barrows ve Van Gordon, 2021; Shonin ve ark., 2016).

Ontolojik bağımlılığın belirtileri başlangıç aşamasından itibaren aşamalı olarak ortaya çıkmakta ve ontolojik bağımlılığın başlangıcı genellikle çocukluk yıllarında benlik duygusunun oluşumundan sonra görülmektedir (Shonin ve ark., 2016). Van Gordon ve ark.'na (2018) göre ontolojik bağımlılık; düşünce netliğini, bakış açısını, muhakeme yeteneğini olumsuz yönde etkilemektedir. Yine Van Gordon ve ark.'na (2016) göre ontolojik bağımlılıkta "ben" üzerine orantısız büyüklükte bir odaklanma ve bireylerin şimdiki anı algılama ve farkında olma becerilerinin kısıtlanması söz konusudur.

Ontolojik bağımlılık teorisi yakın zamanda ortaya çıkmış (Shonin ve ark., 2013) ve bu konu üzerine az sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Ontolojik bağımlılığın değerlendirilmesinde bağımlılığın 6 bileşeni (Griffiths, 2005) ve ontolojik bağımlılığın belirtileri temel alınmaktadır (Barrows ve ark., 2022). Ontolojik bağımlılık teorisine ilgili alanyazın incelendiğinde bu konuda geliştirilen Barrows ve ark.'nın (2022) 31 maddelik "Ontolojik Bağımlılık Ölçeği" dışında bir ölçüm aracı bulunmadığı görülmektedir. "Ontological Addiction Scale (OAS)"in 31 maddelik, 24 maddelik ve 12 maddelik olmak üzere üç formu için de geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmış olup (OAS-31 $\alpha = 0,90$; OAS-24 $\alpha = 0,89$; OAS-12 $\alpha = 0,84$) ölçek tek faktörlü yapıya sahiptir.

Türkçe alanyazın incelendiğinde henüz 2013 yılında ortaya atılan ontolojik bağımlılık teorisi konusunda yapılan bir çalışmaya rastlanmamış olup Türkiye’de bu eksiğin giderilmesi ve Türkçe literatüre “Ontolojik Bağımlılık Ölçeği”nin kazandırılması amaçlanmıştır. Bu çalışmanın amacı; Barrows ve ark.’nın (2022) geliştirdiği Ontolojik Bağımlılık Ölçeğinin 12 maddelik kısa formunu Türkçeye uyarlayarak geçerlik ve güvenirlik çalışmalarını gerçekleştirmektir.

2. YÖNTEM

2.1.Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu yaşları 18-56 arasında değişen 254 yetişkin birey oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan bireylerin 147’si kadın (%57.9), 107’si (%42.1) erkektir. Çalışmaya katılan bireylerin yaş aralığı 18-56 olup yaş ortalaması 28.49’dur. Eğitim durumları ve cinsiyet bilgileri tablo 1’de gösterilmiştir. Çalışma grubu katılımcıların gönüllülüğü göz önünde bulundurularak uygun örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir (Creswell, 2020).

2.2. Veri Toplama Araçları

Ontolojik Bağımlılık Ölçeği

Bu çalışmada uyarlanacak olan Ontolojik Bağımlılık Ölçeği, ontolojik bağımlılık teorisini temel alarak bireylerin kendine yönelik bağımlılık düzeyini anlamak amacıyla Barrows ve ark. (2022) tarafından geliştirilmiştir. Tek faktörlü yapıya sahip olan ontolojik bağımlılık ölçeğinin uzun formu 31 maddeden oluşmaktadır ve 5’li likert formatındadır. Hiçbir zaman=0 ile neredeyse her zaman=4 arasında puanlanmaktadır. Ayrıca 24 ve 12 maddelik kısa formlarının da geçerlik güvenirlik çalışması yapılmış olup bu çalışmada 12 maddelik kısa formu Türkçe’ye uyarlanacaktır (OAS-31 $\alpha=0.90$, OAS-24 $\alpha= 0.89$, OAS-12 $\alpha= 0.84$).

Beş Faktörlü Narsisizm Ölçeği – Kısa Formu

Glover ve ark. (2012) tarafından geliştirilen ve Ekşi (2016) tarafından Türk kültürüne uyarlanan “Beş Faktör Narsisizm Ölçeği Kısa Formu” toplam 60 sorudan oluşmaktadır ve 5’li likert tipi formatındadır. Kesinlikle katılmıyorum=1 ve kesinlikle katılıyorum=5 arasında puanlanmakta olup toplam ölçekten alınabilecek puan 60-300 arasındadır. Onay arayıcılık, kibir, liderlik/otorite, güvensizlik, hak iddia etme, teşhircilik, sömürücülük, büyüklenme hayalleri, umursamazlık, empati eksikliği, manipülatiflik, hayranlık ihtiyacı, tepkisel öfke/öfke, utanç ve maceraperestlik olmak üzere 15 alt boyuttan oluşmaktadır ve ayrıca kırılğan narsisizm ve büyüklenmeci narsisizm olmak üzere narsisizmin iki boyutunu da ölçmektedir.

2.3. İşlem

Ontolojik Bağımlılık Ölçeği’nin Türkçeye uyarlama çalışmasının ilk aşaması olarak sorumlu yazardan e-posta yoluyla izin alınmıştır. İkinci aşamada çeviri aşamasına geçilmiş olup ilk adımda ölçeğin orijinal maddeleri beş farklı İngilizce öğretmeni ve çok iyi derecede İngilizce bilen bir alan uzmanı tarafından Türkçeye çevrilmiştir. İkinci adımda üç farklı alan uzmanının bulunduğu değerlendirme ekibi tarafından çeviriler incelenmiştir. Değerlendirme ekibi tarafından orijinal ölçeğe en yakın maddelerden oluşan tek bir Türkçe form elde edilmiştir. Üçüncü adımda iki farklı İngilizce öğretmeni ve çok iyi derecede İngilizce bilen bir alan uzmanı

tarafından Türkçe maddeler tekrar İngilizceye geri çeviri yapılmıştır. Dördüncü adımda bu çeviriler ile orijinal maddeler karşılaştırılmıştır. Beşinci adımda bir Türkçe dil uzmanından görüş alınmış ve ölçeğin orijinal maddelere en yakın Türkçe maddelerden oluşan nihai form elde edilmiştir. Çeviri aşamasından sonra üçüncü aşamada 10 kişiye pilot uygulama yapılmış ve ölçeğin son hali oluşturulmuştur.

Türkçe form oluşturulduktan sonra veri toplama aşamasına geçilmiştir. Çalışmanın verileri 18 yaş üstü okuma yazma bilen bireylerden elde edilmiştir. Araştırmada kısa demografik bilgi formu, ölçüt bağımlı geçerliliği için yaşları 19-42 arasında değişen 45 bireye “Beş Faktör Narsisizm Ölçeği Kısa Formu” ve “Ontolojik Bağımlılık Ölçeği-12” uygulanmıştır. Anket formu araştırmacı tarafından “Google Forms” üzerinden oluşturulmuş olup anket formu katılımcılara sosyal medya uygulamaları yoluyla ulaştırılmıştır. Uygulamanın ortalama 2 dakika sürdüğü gözlemlenmiştir.

Çalışmanın güvenilirlik analizleri için SPSS 22.0 paket programı ve doğrulayıcı faktör analizleri için Amos 24 programı kullanılmıştır. Çalışmada eksik verilerin olmadığı görülmüştür. Analizlere başlamadan önce Shapiro-Wilk normallik testi ile normal dağılım test edilmiş ve verilerin normal dağılım sergilediği belirlenmiştir ($p > .05$). Verilerin analiz aşamasında ölçeğin geçerliliğini sınamak için yapı geçerliği ve uyum geçerliği test edilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliğini sınamak için doğrulayıcı faktör analizi, uyum geçerliğini sınamak için de Beş Faktör Narsisizm ölçeği kısa formu arasındaki ilişki Pearson Moment Çarpım Korelasyon Analizi ile sınanmıştır.

3. BULGULAR

3.1.Sosyodemografik Bulgular

Araştırmaya katılan çalışma grubunu yaşları 18-56 arasında değişen 254 birey oluşturmaktadır (X=28.49; Kadın=147; Erkek=107). Katılımcıların cinsiyete göre eğitim durumlarının dağılımları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Çalışma grubunun cinsiyete göre eğitim durumları

		En fazla İlkokul Mezunu		Lise Mezunu		Üniversite Mezunu		Yüksek Lisans/ Doktora Mezunu		Toplam	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Cinsiyet	Kadın	2	0.8	23	9.1	98	38.6	24	9.4	147	57.9
	Erkek	3	1.1	26	10.2	70	27.6	8	3.1	107	42.1
Toplam		5	1,9	49	19.3	168	66.2	32	12.6	254	100

3.2.Uyum Geçerliği Analizi

Ölçüt bağımlı geçerliliği için yaşları arasında değişen yaşları 19-42 arasında değişen 45 bireye (X=25.21) Ontolojik Bağımlılık Ölçeği Türkçe formu ve Beş Faktör Narsisizm Ölçeği uygulanmıştır. Katılımcıların 20’si kadın (%44.4), 25’i (%55.6) erkektir. İki ölçek arasındaki

ilişkinin tespit edilmesi amacıyla kullanılacak korelasyon analizinin belirlenmesi için öncelikle verilerin normal dağılıma uyup uymadığı sınanmıştır. Verilerin çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiş ve Skewness değerlerinin .284 ve -.568; Kurtosis değerlerinin -.544 ve .482 arasında değiştiği saptanmıştır. Çarpıklık ve basıklık değerleri ± 1 arasında olması ve ayrıca Shapiro-Wilk testinin bulguları ölçeğin normal dağıldığını göstermektedir ($p > .05$). Ontolojik Bağımlılık Ölçeği Türkçe formu ile Beş Faktör Narsisizm Ölçeği arasında mevcut olan ilişkiyi tespit etmek için Pearson Moment Çarpım Korelasyonu Analizi yapılmıştır. Ontolojik Bağımlılık Ölçeği ile Beş Faktör Narsisizm Ölçeği arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuş ($r = .571^*$, $p < .01$) ayrıca Ontolojik Bağımlılık Ölçeği ile Kırılğan Narsisizm boyutu arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuştur ($r = .657$, $p < .01$). Ontolojik Bağımlılık Ölçeği ve Beş Faktör Narsisizm Ölçeği arasındaki korelasyon katsayıları tablo 2’te sunulmuştur.

Tablo 2

Ontolojik Bağımlılık Ölçeği ve Beş Faktör Narsisizm Ölçeği Arasındaki Korelasyon Katsayıları

		Ontolojik Bağımlılık	Beş Faktör Narsisizm	Kırılğan Narsisizm Alt Boyutu
Ontolojik	r	-		
Bağımlılık	N	45		
Beş Faktör	r	.57*	-	
Narsisizm	N	45	45	
Kırılğan	r	.66*	.49*	-
Narsisizm	N	45	45	45

* $p < .01$

3.3. Normallik Analizleri

Verilerin çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiş ve ± 1 aralığında olduğu anlaşılacak (Skewness=-.245, Kurtosis=.292) ölçeğin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir (Hair ve ark., 2013). Ayrıca Shapiro-Wilk testi p değerinin .05 değerinden büyük olması normal dağılımı göstermektedir (Can, 2022). Ontolojik Bağımlılık Ölçeğinin normal dağılımını test etmek için Shapiro-Wilk testi sonuçları ölçeğin normal dağıldığını göstermektedir ($p > .05$).

3.4. Doğrulayıcı Faktör Analizi

Doğrulayıcı faktör analizine geçmeden önce ölçekten elde edilen verilerin faktör analizine uygunluğunun sınanması için Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) Örnekleme Yeterliliği Testi uygulanmış ve KMO değeri .894 olarak bulunmuştur. KMO testi sonucu faktör analizi için örneklemin yeterli olduğunu göstermektedir. Orijinal formu tek faktörlü yapıyla uyumlu olan ölçeğin yapı geçerliğinin sınaması için doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizinin uygulanmasında AMOS 24 paket programı kullanılmış olup birden fazla uyum değeri raporlanmıştır (CMIN/df, RMSEA, RMR, GFI, CFI ve IFI). Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen bulgular incelendiğinde uyum indeksi değerlerinin kabul edilebilir sınırların dışında kaldığı görülmüştür (CMIN/df=3.049; RMSEA=0.090; RMR=0.060; GFI=0.896; CFI=0.884; IFI=0.885). M3 ve M4 için hata terimleri arasında çift yönlü kovaryans

çizilerek uyum indeksi değerleri tekrar kontrol edilmiş ve elde edilen bulguların kabul edilebilir sınırlar içerisinde olduğu görülmüştür (CMIN/df=2.427; RMSEA=0.075; RMR=0.054; GFI=0.922; CFI=0.921; IFI=0.922). Tek boyutlu modellenen ölçeğin DFA'ndan elde edilen bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

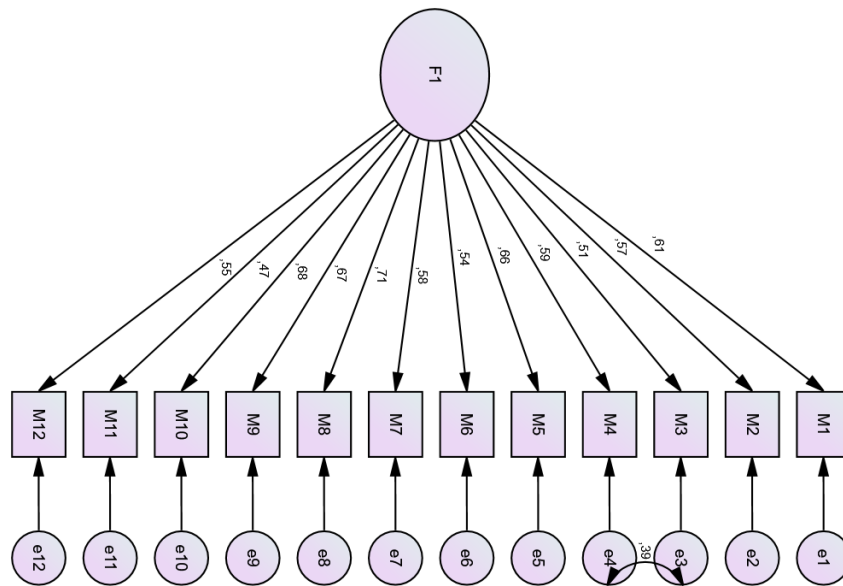
Doğrulayıcı Faktör Analizi Bulguları

Uyum Değerleri	Mükemmel Uyum Ölçütü	Kabul Edilebilir Uyum Ölçütü	Elde Edilen Bulgular	Sonuç
CMIN/df	0 < CMIN/df < 2	2 < CMIN/df < 3	2.427	Kabul edilebilir
RMSEA	≤ 0.05	≤ 0.08	0.075	Kabul edilebilir
RMR	≤ .05	≤ .08	0.054	Kabul edilebilir
GFI	≥ .90	≥ .85	0.922	Mükemmel uyum
CFI	≥ .95	≥ .90	0.921	Kabul edilebilir
IFI	≥ .95	≥ .90	0.922	Kabul edilebilir Uyum

Faktör yük değerleri incelendiğinde faktör yüklerinin kabul edilebilir olduğu saptanmıştır (> .30). Elde edilen bulgular Ontolojik Bağımlılık Ölçeğinin orijinal dilindeki tek faktörlü yapısıyla uyumlu olduğunu göstermektedir. Ölçeğin yapı geçerliğinin sınaması amacıyla uygulanan doğrulayıcı faktör analizinden elde edilen PATH diyagramı Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1

Ontolojik Bağımlılık Ölçeği DFA Diyagramı

3.5.Güvenirlilik Analizi

Ölçeğin güvenirliliğini tespit etmek için Cronbach Alpha (α) değeri hesaplanmış ve ölçeğin güvenirlilik katsayısı $\alpha=0.87$ bulunmuştur. Bu doğrultuda Ontolojik Bağımlılık Ölçeğinin güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir. Madde toplam korelasyonları tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4

Madde toplam korelasyon katsayıları

Maddeler	Madde Toplam Korelasyonu	Madde silinirse Cronbach Alpha
M1 Önemsediğin bir kişiden daha çok ilgi ve şefkat görmeye ihtiyaç duydun?	,561	,859
M2 Rahatsızlık yaşamaktan nasıl kaçınabileceğini düşündün?	,539	,860
M3 Övüldüğünde mutlu hissettin?	,511	,862
M4 Daha az zorluk yaşadığında kendini iyi hissettin?	,572	,858
M5 Utanmaktan ve küçük düşmekten kaçınmak için daha iyisini yapma ihtiyacı duydun?	,621	,854
M6 Kendinle baş başa kalmaktan kaçınmak için kendini meşgul etmeye daha fazla ihtiyaç hissettin?	,512	,862
M7 Hatalarını ve eksikliklerini kabul etmekte zorlandın?	,537	,860
M8 Reddedilme ile baş etmekte zorlandın?	,644	,853
M9 Eleştirildiğinde modun düştü?	,606	,856
M10 Kendini başkalarından değersiz hissettin?	,608	,855
M11 Değer verdiğin birine karşı seni kırdığı için nazik olmayı bıraktın?	,438	,866
M12 Başkalarının çıkarlarına göre hareket ettikten sonra onaylanmamaktan endişelendin?	,502	,862
Toplam Cronbach Alpha (α)=0.87		

3.6.Madde Analizi

Ölçek maddelerinin madde ayırt edicilik gücünün sınanması amacıyla her bir maddeden elde edilen puanlar küçükten büyüğe doğru sıralanmış, sonrasında ise alt ve üst %27’lik grupları oluşturan 69’ar kişiden oluşan alt ve üst gruplar belirlenmiş ve gruplarda yer alan toplam puanları üzerinden bağımsız gruplar t-testi sonuçları hesaplanmıştır. Ontolojik Bağımlılık Ölçeğinin Türkçe formunun alt grup-üst grup %27’lik değerlerine ilişkin hesaplanan t değerlerinin tüm maddeler için $p<.01$ düzeyinde anlamlı olduğu saptanmıştır. Maddelerin ayırt edicilik güçlerine ilişkin t değerleri Tablo 5’de belirtilmiştir.

Tablo 5*Ontolojik Bağımlılık Ölçeği Madde Analizi Sonuçları*

	Grup	N	Ortalama	SS	t
M1	Alt grup	69	1.62	.859	-10.708*
	Üst grup	69	3.09	.742	
M2	Alt grup	69	1.52	.851	-10.331*
	Üst grup	69	2.84	.633	
M3	Alt grup	69	2.22	.953	-8.010*
	Üst grup	69	3.32	.630	
M4	Alt grup	69	1.81	.928	-10.919*
	Üst grup	69	3.28	.616	
M5	Alt grup	69	1.29	.941	-13.280*
	Üst grup	69	3.20	.739	
M6	Alt grup	69	.94	.906	-10.397*
	Üst grup	69	2.67	1.038	
M7	Alt grup	69	.67	.780	-10.363*
	Üst grup	69	2.17	.923	
M8	Alt grup	69	.55	.777	-13.360*
	Üst grup	69	2,42	.864	
M9	Alt grup	69	1.10	.710	-11.714*
	Üst grup	69	2.70	.880	
M10	Alt grup	69	.48	.655	-14.512*
	Üst grup	69	2.42	.898	
M11	Alt grup	69	1.10	.825	-7.879*
	Üst grup	69	2.26	.902	
M12	Alt grup	69	.43	.675	-11.499*
	Üst grup	69	2.04	.946	

* $p < .01$

4. SONUÇ

Bu çalışma, Barrows ve ark. (2022) tarafından geliştirilen “Ontolojik Bağımlılık Ölçeği”nin 12 maddelik kısa formunu Türkçe diline uyarlama çalışmasıdır. Barrows ve ark. (2022) tarafından aynı çalışmada 31 maddelik formun 24 ve 12 maddelik kısa formlarının psikometrik özellikleri test edilmiştir. Bu uyarlama çalışması yaş ve eğitim düzeyinde çeşitlilik gösteren sınırlı sayıda bir örnekleme (n=254) içermektedir.

Çalışmaya 147 kadın, 107 erkek olmak üzere yaşları 18-56 arasında değişen 254 yetişkin birey katılmıştır. Kline’e (2005) göre, örneklem sayısının 200’den daha az olmaması ve ölçeğin madde sayısının on katı kadar olması yeterli olmaktadır (akt. Çapık, 2014). Katılımcıların çoğunluğunun (%66.1) eğitim durumu üniversite mezunudur. Ontolojik bağımlılık ölçeğinin

maddelerinin ortalamalarına bakıldığında en yüksek puanı 3. maddenin (*Geçen yıl boyunca ne sıklıkta övüldüğünde mutlu hissettin?*) aldığı tespit edilmiştir. Ölçüt bağımlı geçerliği sınamak için uygulanan beş faktör narsisizm ölçeğinin madde ortalamalarına bakıldığında en yüksek puanı 46. maddenin (Başarılı olmaya motiveyimdir.) aldığı tespit edilmiştir. Bu iki ölçekte de en yüksek puanı alan iki maddenin birbirini tamamlar ve benzer nitelikte olduğu düşünülmektedir. Katılımcıların eğitim durumlarına göre aldıkları puanların ortalamalarına bakıldığında ölçek toplam puanı en yüksek olan bireylerin lisansüstü eğitime sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca kadınların ontolojik bağımlılık ölçeğinden aldığı toplam puan erkeklere göre daha yüksek bulunmuştur.

Faktör analizinin ön koşulu olan örneklem yeterliliğini sınamak için Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) Örneklem Yeterliliği Testi uygulanmış ve KMO değeri .89 olarak bulunmuştur. Büyüköztürk'e (2004) göre KMO değerinin .60'dan büyük olması faktör analizine uygunluğunu göstermektedir (Güler, 2018). Yapı geçerliğini sınamak için çalışma grubundan toplanan verilerin bulgularıyla teorik yapının uyumlu olup olmadığını inceleyen doğrulayıcı faktör analizi (Çapık, 2014) uygulanmış ve verilerin teorik yapı ile uyumunu sınamak amacıyla CMIN/df, RMSEA, RMR, GFI, CFI ve IFI uyum iyiliği indeksleri değerlendirilmiştir. Bir modifikasyon ile elde edilen bulguların kabul edilebilir sınırlar içerisinde olduğu saptanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre madde faktör yükleri .47 - .71 arasında değişmektedir. Harrington'a (2009) göre, .30'un altında faktör yükü olmaması gerekmekte ve .45 - .55 arası faktör yükü kabul edilebilir değerler olarak ifade edilmektedir (Çapık, 2014).

Ölçeğin güvenilirliğinin sınanması için Cronbach Alpha (α) değeri hesaplanmış ve ölçeğin güvenilirlik katsayısı $\alpha=0.87$ bulunmuştur. Özdamar (1999)'a göre bir ölçme aracının güvenilirlik katsayısının 0.60 ve üzerinde olması o ölçme aracının güvenilir olduğunu göstermektedir (akt. Can, 2022).

Sonuç olarak bu çalışmada ontolojik bağımlılık ölçeğinin Türkçe psikometrik özellikleri (faktör yapısı, yapı geçerliği ve güvenilirliği) incelendiğinde, ontolojik bağımlılığı yani kendi kendine bağımlılığı ölçmede ve değerlendirmede geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir. Ölçek formunun Türkiye örnekleminde gerçekleştirilecek sonraki bilimsel çalışmalara ve araştırmacılara katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Alanyazına katkı sağlamasının yanı sıra çalışmanın bazı kısıtlılıkları da mevcuttur. Çalışmada ontolojik bağımlılık ölçeğine dair elde edilen güvenilirlik ve geçerlik bulguları, çalışmaya katılan 254 birey ile sınırlıdır. Gelecek araştırmalarda daha geniş bir örnekleme çalışma yürütülebilir. Bağımlı bireylerden oluşan bir örnekleme çalışma yürütülebilir. Özellikle psikopatoloji ve bağımlılık potansiyeli ile ilişkilendirilen ontolojik bağımlılık ile davranışsal bağımlılıklar ve ilişkili olabileceği psikopatolojik değişkenler arasındaki ilişkiyi ölçen çalışmalar gerçekleştirilebilir.

5. KAYNAKÇA

- Akça, S. (2017). Kohut'un kendilik nesnesi ihtiyaçları bağlamında kırılğan narsisizmin incelenmesi: bir vaka örneği. *Ayna Klinik Psikoloji Dergisi*, 4 (1), 1-13. <https://doi.org/10.31682/ayna.470729>
- Alpay, Ü., Aydoğdu, B. E., ve Yorulmaz, O. (2018). Madde kullanımı olan yetişkinlerde farkındalık temelli müdahalelerin etkililiği: sistematik bir gözden geçirme. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 5 (4), 721-746. <http://dx.doi.org/10.15805/addicta.2018.5.4.0016>
- Barrows, P., Shonin, E., Saphiang, S., Griffiths, M. D., Ducasse, D., & Van Gordon, W. (2022). The development and validation of the ontological addiction scale. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1-28. <https://link.springer.com/article/10.1007/s11469-022-00840-y>
- Barrows, P., & Van Gordon, W. (2021). Ontological addiction theory and mindfulness-based approaches in the context of addiction theory and treatment. *Religions*, 12 (8), 586. <https://doi.org/10.3390/rel12080586>
- Can, A. (2022). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Pegem Akademi.
- Can, S. N. (2022). *Budizm'in pozitif psikolojiye etkisi* (Tez No. 732796) [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Chan, W. S. (2008). Psychological attachment, no-self and chan buddhist mind therapy. *Contemporary Buddhism*, 9 (2), 253-264. <https://doi.org/10.1080/14639940802556586>
- Creswell, J. W. (2020). Nicel veri toplama. H. Ekşi (Çev. Ed.) ve M. Başman (Çev.). *Eğitim araştırmaları: Nicel ve nitel araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi* (3. Baskı, s. 187-227) içinde. Edam. (Orijinal eserin yayın tarihi 2012, 4. Baskı).
- Çapık, C. (2014). Geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarında doğrulayıcı faktör analizinin kullanımı. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 17 (3), 196-205. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ataunihem/issue/2666/34715>
- Ducasse, D., Van Gordon, W., Brand-Arpon, V., Courtet, P., & Olié, E. (2020). Borderline personality disorder: from understanding ontological addiction to psychotherapeutic revolution. *European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience*, 270, 941-945. <https://link.springer.com/article/10.1007/s00406-019-01029-6>
- Ekşi, F. (2016). The short form of the Five-Factor Narcissism Inventory: Psychometric equivalence of the Turkish version. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 16 (4), 1081-1096. <https://doi.org/10.12738/estp.2016.4.0001>

- Eldođan, D. (2016). Hangi narsizm? Byklenmeci ve kırılgan narsizmin karşılaştırılmasına ilişkin bir gzden geirme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 19 (37), 1-10. <https://www.researchgate.net/publication/305620580>
- Garland, E. L., & Howard, M. O. (2018). Mindfulness-based treatment of addiction: current state of the field and envisioning the next wave of research. *Addiction science & clinical practice*, 13 (1), 1-14. <https://ascjournal.biomedcentral.com/articles/10.1186/s13722-018-0115-3>
- Glover, N., Miller, J. D., Lynam, D. R., Crego, C., & Widiger, T. A. (2012). The Five-Factor Narcissism Inventory: A five-factor measure of narcissistic personality traits. *Journal of Personality Assessment*, 94, 500–512. <http://dx.doi.org/10.1080/00223891.2012.670680>
- Griffiths, M. (2005). A ‘components’ model of addiction within a biopsychosocial framework. *Journal of Substance Use*, 10 (4), 191–197. <https://doi.org/10.1080/14659890500114359>
- Güler, İ. U. (2018). Dolaylı travma leđi: *Türkçe uyarlama ve sosyal hizmet uzmanlarının dolaylı travma açısından değerlendirilmesi* (Tez No. 521033) [Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi]. Yüksek đretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2013). *Multivariate Data Analysis*. Pearson Education Limited.
- Hurley, P. M. (2021). The Significance of ‘the Person’ in Addiction. *Religions*, 12 (10), 893. <https://doi.org/10.3390/rel12100893>
- İnce, İ. (2020). *Byklenmeci ve kırılgan narsisizmin ego savunma mekanizmaları ve psikolojik rahatsızlıklar ile ilişkisinin incelenmesi* (Tez No. 640542) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sebahattin Zaim Üniversitesi]. Yüksek đretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Köymen, E. (2019). *Byklenmeci narsisizm ve kırılgan narsisizm ile bilişsel duygu düzenleme ve kişilerarası problemlerin ilişkisi* (Tez No. 569976) [Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi]. Yüksek đretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- McClintock, A. S., & Marcus, M. (2021). Mindfulness-based approaches in addiction treatment. *Textbook of Addiction Treatment: International Perspectives*, 391-400. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-36391-8_27
- Mehel Tutuk, S. P. (2021). *Madde kullanım bozukluğu olan bireylerde farkındalık temelli psikoeğitimin içselleştirilmiş damgalanma ve madde kullanma eğilimine etkisi* (Tez No. 684726) [Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi]. Yüksek đretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Shonin, E., Van Gordon, W., & Griffiths, M. D. (2013). Buddhist philosophy for the treatment of problem gambling. *Journal of Behavioral Addictions*, 2 (2), 63-71. <https://doi.org/10.1556/jba.2.2013.001>
- Shonin, E., Van Gordon, W. ve Griffiths, M. D. (2014). The emerging role of Buddhism in clinical psychology: toward effective integration. *Psychology of Religion and Spirituality*, 6 (2), 123–137. <https://doi.org/10.1037/a0035859>
- Shonin, E., Van Gordon, W., Compare, A., Zangeneh, M., & Griffiths, M. D. (2015). Buddhist-derived loving-kindness and compassion meditation for the treatment of psychopathology: a systematic review. *Mindfulness*, 6 (5), 1161–1180. <https://link.springer.com/article/10.1007/s12671-014-0368-1>
- Shonin, E., Van Gordon, W., & Griffiths, M. D. (2016). Ontological addiction: classification, etiology, and treatment. *Mindfulness*, 7, 660-671. <https://link.springer.com/article/10.1007/s12671-016-0501-4>
- Üzümcü, E. (2016). *Büyükleme ve kırılma narsisistik kişilik özellikleri ile ilişkili faktörlerin şema terapi modeli çerçevesinde incelenmesi* (Tez No. 434285) [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Van Gordon, W., Shonin, E., Diouri, S., Garcia-Campayo, J., Kotera, Y., & Griffiths, M. D. (2018). Ontological addiction theory: Attachment to me, mine, and 1. *Journal of Behavioral Addictions*, 7 (4), 892-896. <https://doi.org/10.1556/2006.7.2018.45>
- Van Gordon, W., Shonin, E., & Griffiths, M. D. (2016). Buddhist emptiness theory: Implications for psychology. *Psychology of Religion and Spirituality*. 9 (4), 309-319. <https://doi.org/10.1037/rel0000079>
- Vinci, C. (2020). Cognitive behavioral and mindfulness-based interventions for smoking cessation: a review of the recent literature. *Current Oncology Reports*, 22, 1-8. <https://link.springer.com/article/10.1007/s11912-020-00915-w>